

הבא נמי גבי חזקה בקרקע, כיון דאכלה תלת שנין [שלוש שנים], נפק לה מרשות מוכר, וקיימא לה ברשות לוקח, [יצתה השדה מרשות המוכר, ונעמדה ברשות הלוקח].⁽¹¹⁾

ומקשינן: אי מה שור המועד עד שלא נגח נגיחה רביעית לא מיחייב נזק שלם, הבא נמי נאמר שעד סוף שנה רביעית לא קיימא ברשותיה [לא תעמוד השדה ברשות הלוקח]?!⁽¹²⁾

ומשנינן: הכי השתא [וכי הנידון דומה לראיה]?!?

התם גבי שור המועד — מכי נגח שלש נגיחות, כבר הוי ליה מועד —

ואידך, כי לא נגח מאי לשלם, [מה שאינו כז-ב משלם אלא בנגיחה רביעית, אינו אלא משום שלא ישלם אם לא נגח והזיק]!?

אבל הבא — גבי חזקת שלש שנים — כיון דאכלה תלת שני, קיימא לה ברשותיה, [כיון שאכלה שלש שנים יש לנו להעמידה ברשותן], כמו שור המועד שנעשה מועד בשלש נגיחות.⁽¹⁾

תו מקשינן: אלא מעתה — שמקור דין חזקה הוא משור המועד — אפילו חזקה שאין עמה טענה לאמר "קניתי ממך", אלא שהוא אומר למערער "אני מחזיק בקרקע משום שלא מחית בי כל זמן זה", אף זו תיהוי חזקה! ⁽²⁾

לאושא, כדאיתא בראש השנה דף לא.

11. בביאור הילפותא משור המועד כתבו התוספות: כמו ששור הוחזק נגחן בשלש פעמים, כך שלש שנים של שתיקה מצד המערער, הרי הם כשלש שתיקות, והוחזק המערער שתקן, וממילא יש כאן ראיה שהוא מכר לו או נתן לו במתנה.

ולדעת שאר הראשונים הלימוד הוא: כמו שעל ידי שלש נגיחות יוצא השור מחזקת תמות והוחזק בנגחנות, כך על ידי שלש שנים יצאה הקרקע מחזקת מוכר לחזקת לוקח, וממילא המרא קמא הוא המוציא מחבירו ועליו הראיה.

12. לשיטת התוספות שנזכרה בהערה לעיל, לא הבין המקשן את הלימוד משור המועד, אלא הבין שהלימוד הוא מההשתנות בחיוב התשלומין [ומילתא בלא טעמא הוא], ולכן הקשה: הרי עד נגיחה רביעית אינו חייב.

ולשיטת הרמב"ן קושיית הגמרא היא: כמו שבשור הרי הוא יוצא מחזקת תמות בשלש פעמים ונכנס לחזקת מועד רק בשעת הנגיחה הרביעית, אם כן הוא הדין לגבי חזקת שלש שנים, אף שיצאה הקרקע מחזקת ה"מרא קמא" מכל מקום עדיין לא נכנסה לרשות המחזיק.

1. לשיטת התוספות ביאור תירוץ הגמרא הוא, שהלימוד הוא מהשינוי בשור עצמו, שעל ידי הנגיחה השלישית הוא עצמו הפך להיות מועד. ולשיטת הרמב"ן, תירצה הגמרא, שכבר בנגיחה שלישית קם ליה השור בחזקת מועד, אלא שעדיין אין לו מה לשלם.

וכתב ה"חתם סופר", שהגמרא חידשה בתירוצה, שעל ידי מה שיצאה הקרקע מרשות בעליה ממילא היא בחזקת מי שיושב בתוכה; וראה בריטב"א.

2. לפי שיטת התוספות בביאור הלימוד משור